

DEZVOLTAREA ANTREPRENORIATULUI SOCIAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA: OPORTUNITĂȚI ȘI PROVOCĂRI

Corina JOVMIR,

masterandă, anul II, Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Social

CZU: 334.72(478)

Email: jovmir.corina23@gmail.com

Lucrarea analizează dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova, evidențiind actualitatea și importanța acestui domeniu într-un context marcat de provocări economice și sociale. Unul dintre primele concepte ale antreprenoriatului datează din anii 1803, care postulează că antreprenorii sunt coordonatori, cu rol atât în procesul de producție, cât și în cel de distribuție. Actualitatea temei constă, în necesitatea identificării unor instrumente concrete de sprijin și a perfecționării cadrului normativ pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă a antreprenoriatului social, pentru a răspunde nevoilor sociale și economice ale țării.

Antreprenoriatul social în Republica Moldova se confruntă cu multiple probleme care târâgănează dezvoltarea sa și limitează impactul pozitiv pe care l-ar putea avea asupra societății. Una dintre cele mai semnificative dificultăți este nivelul redus de conștientizare al populației în ceea ce privește rolul și importanța antreprenoriatului social. Lipsa unei culturi generale în acest domeniu și insuficiența informațiilor clare accesibile publicului contribuie la o percepție distorsionată sau superficială asupra acestui tip de inițiativă. Această situație generează un interes scăzut din partea cetățenilor față de afacerile cu caracter caritabil sau social, ceea ce, în timp, conduce la neglijarea categoriilor vulnerabile ale societății, exact acele grupuri pentru care antreprenoriatul social ar putea constitui o soluție viabilă de incluziune socială și economică. Lipsa sprijinului comunitar, combinată cu dificultățile structurale și financiare, duce frecvent la falimentul afacerilor sociale. Astfel, oportunitățile de dezvoltare pentru persoanele defavorizate scad semnificativ, consolidând inegalitățile sociale existente. O altă cauză majoră a stagnării antreprenoriatului social o reprezintă dezinteresul autorităților guvernamentale în promovarea și susținerea acestui sector. Lipsa de inițiativă în organizarea de evenimente tematice, conferințe sau campanii de informare contribuie la menținerea unui vid informațional și la perpetuarea unei atitudini pasive din partea actorilor instituționali.

Analiza studiilor și modelelor internaționale existente pentru acest articol a permis să urmărim parcursul de la dinamismul anglo-saxon la structurile participative europene și adaptările din spațiul postsovietic care relevă că soluțiile de succes sunt cele care știu să echilibreze inovația, sustenabilitatea financiară și colaborarea dintre sectorul public și privat.

Odată cu dezvoltarea conceptului de *conomie socială* în statele europene, tendințele au ajuns destul de rapid și în Republica Moldova. Dezvoltarea conceptului de antreprenoriat social la nivel național s-a început mai intens odată cu fondarea întreprinderii „Floare de Cireș” în anul 2012. Asociația Obștească „EcoRăzeni” fiind pionierii acestui domeniu, au fost și primii care au început să constate mai multe probleme cu care se confruntă organizațiile în încercarea de a începe o afacere socială. În contextul actual, antreprenoriatul social poate juca un rol important în restructurarea economică post-pandemie și în promovarea dezvoltării sustenabile [2].

Analiza situației actuale arată că deși există un cadru normativ aprobat în domeniu, aplicarea acestuia rămâne limitată, iar sprijinul instituțional este adesea simbolic. Întreprinderile sociale active funcționează în condiții dificile, în lipsa unor facilități fiscale, a unui ecosistem de susținere și a unui nivel adecvat de recunoaștere publică.

Interviurile realizate în profunzime cu persoane direct implicate în dezvoltarea antreprenoriatului social în Moldova au oferit o perspectivă autentică asupra motivațiilor, barierelor și formelor concrete de reziliență ale actorilor în acest domeniu. Din aceste relatări reiese clar că antreprenoriatul social nu este doar o strategie economică, ci o alegere determinată de nevoi personale, responsabilitate față de comunitate și convingerea că schimbarea socială este posibilă prin acțiune directă.

În contextul aspirațiilor europene ale Republicii Moldova, antreprenoriatul social capătă o relevanță sporită, mai ales prin perspectiva accesului la fondurile europene, a posibilității de echilibrare legislativă și a implementării de bune practici. Însă dezvoltarea acestui sector va depinde esențial de voința politică, de crearea unui ecosistem funcțional de sprijin, de investiția în educație antreprenorială socială și de promovarea valorilor fundamentale ca element central al strategiilor de dezvoltare.

Prin urmare, pentru ca antreprenoriatul social să devină un pilon solid al economiei și coeziunii sociale în Republica Moldova este necesară o abordare strategică, colaborativă și pe termen lung care ar valorifica potențialul acestui domeniu într-un beneficiu întregii societăți. Cercetarea modelelor de antreprenoriat social la nivel european și bunele practici din Republica Moldova conduc spre următoarele recomandări de îmbunătățire a antreprenoriatului social:

1. Îmbunătățirea cadrului normativ pentru a sprijini antreprenoriatul social.

Aceasta ar presupune: crearea unor facilități fiscale pentru întreprinderile sociale; introducerea unor reglementări clare pentru cooperative și întreprinderi de inserție socială; modificări la Codul fiscal (introducerea cotei 0% la TVA la procurarea mărfurilor și serviciilor de către întreprinderile sociale); scutirea întreprinderilor sociale de plata impozitului pe venit; stabilirea prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat a contribuției în mărime de 16% la fondul de salarizare din mijloacele angajatorului întreprindere socială, pentru salariații cu dizabilități; stabilirea în Legea bugetului de stat a fondurilor destinate subvenționării și dezvoltării antreprenoriatului social [1].

2. Armonizarea cadrului normativ la standardele și directivele Uniunii Europene în domeniu, ceea ce ar presupune simplificarea procesului de înregistrare a în-

- treprinderilor sociale; crearea unor stimulente fiscale și facilități pentru angajarea persoanelor vulnerabile; îmbunătățirea mecanismelor de achiziții publice sociale.
- 3. Dezvoltarea educației și culturii antreprenoriale**, cu accent pe integrarea antreprenoriatului social în curricula universitară; campanii de informare pentru promovarea consumului responsabil și a produselor sociale; crearea unor hub-uri de inovare socială, dezvoltarea programelor de educație antreprenorială, extinderea piețelor de desfacere pentru produsele și serviciile întreprinderilor sociale din Republica Moldova.
- 4. Acces la finanțare și sprijin instituțional pentru a sprijini dezvoltarea antreprenoriatului social prin granturi, credite avantajoase și formare profesională**, în mod special crearea unui fond național pentru antreprenoriatul social; parteneriate cu organizații internaționale pentru finanțarea microcreditelor; alinierea la Programul European pentru Ocuparea Forței de Muncă și Inovare Socială (EaSI) și aderarea la Fondul Social European (FSE+).

Referințe:

1. Proiectul de Lege cu privire la antreprenoriatul social Elaborat de expertul Olga Tretiacov.
2. Raport privind rezultatele Studiului „Cunoștințe, atitudini și comportamente în domeniul antreprenoriatului social în Republica Moldova”, <https://www.keystonemoldova.md/wp-content/uploads/sites/4/2022/12/Final-report.pdf>

Recomandat

Parascovia MUNTEANU, dr., lect.univ.